

tudo spectare) que sit pompa vulnerum, que corona lachrymarum, in quo stet sustinuisse carnissem, vel quanti constet vicius tortorem; vel in qua descendat exultatione victoria supplicis comparata. Lege ibidem alia ad rem: & Sanctum Thomam 2. 2. quæs. 96. ar. 4. ad 3. & nostrum Joannem Azorium par. 1. lib. 9. institutio. moralium cap. 8.

Denique quid de concursu ad sacra Martyrum sepulchra, & templo loquar? Certe ubique & semper omnia genera pii cultus frequentata esse à fidelibus, res est clarior quam ut probatione indigeat. Videbis hac de re Baronium in suis Annalibus, ad ann. Christi 226. nu. 10. Sanctum Paulinum in Natali 6. Sancti Felicis, Sanctum Nyssenum orat. 2. de SS. 40. Martyribus, S. Isidorum Pelusiota lib. 2. Epist. 5. S. Chrysostom. 26. in 2. Corint. & lib. 1. de providentia.

C A P. XIX.

De Martyrologii honore pro SS. Martyribus.

1716 **A**D Martyrum honores spectat, ut eorum acta fortia perpetuis memorie monumentis consignentur, & singulorum natalitia, id est, passionis, ac mortis dies, conscripta habeantur. Ut enim Pontius Diaconus in Cypriano scribit: *Majores nostri plebeis, & catechumenis martyrium consecutis tantum honoris pro martyrii ipsius venerazione dederunt, ut de passionibus eorum multa, aut propè dixerim cuncta conscripserint, ut ad nosrum quoque notitiam, qui nondum nati fuimus pervenirent.* Honor hic martyribus impenditur ab Ecclesia per quotidiam Martyrologii recitationem vetustissimam quidem, ac celeberrimam. De quo si disputare velim, actum agam, cum eruditam habeas de re scriptiōne ab Eminentissimo Cardinali Baronio contextam, & præfixam Romano ipsi Martyrologio. Nonnulla tamen observabo breviter pro nostro instituto. Et ago de solis Ecclesiasticis tabulis, seu Martyrologiis Romanis, missis reliquis Latinis, ac Græcis bene multis, quas Joannes Molanus tractatione de Martyrologiis latè excusit, ut Bedæ, Vandalberti, Adonis, Usuardi, & aliorum; quæ non indemnes, & ab omni labore puræ, etiam quod ad substancialia, existimantur, quatenus à Romanis discrepant, eisque sunt auctiores.

1717 Atque imprimit illud omnium confessione firmatum esse constet, Romanum Martyrologium, ut nunc extat, omni alio amoto, summa esse auctoritatis (ut Gregorius XIII. statuit) cum communiter ab Ecclesia usurpetur, & recipiatur, atque adeo ipsa Ecclesia auctoritate, quæ homini Catholicismo summa est perfundatur. Fit inde, quod qui in Romanis his tabulis sanctus, aut Martyr proditur, sit cœlo illatus, ita ut hæc in sacrâ tabulis insertio non aliter se habeat ad faciendam martyrii, & beatitudinis fidem, quam vindicatio solemnis, & ut vulgo loquimur, canonizatio. Deinde observo, Martyrologii honorem ad Martyres potissimum spectare, & in eorum præseritiam gratiam ad inventum, vel ab initio nascentis Ecclesiæ. Nam de Sancto Clemente Romano dicitur in lib. de Roman. Pontifi. qui citari solet

Damasi nomine: *Hic fecit septem regiones Damasus, dividi notariis fidelibus Ecclesiæ, qui gesta martyrum sollicitæ, & curiose unusquisque per regionem suam perquireret.* Nec Romana solam Ecclesia hanc impedit curam, sed & plures aliae, ac nobiles (ut probat Baronius) & de Carthaginensi, id liquet ex Sancto Cypriano Epist. 37. ad Presbyteros, & Diaconos: *Dies eorum quibus excedunt, annotare, ut commemorationes eorum inter memorias Martyrum celebrare possimus.* Ad quæ verba lego Jacobum Pamelium.

1718 Tertiò observa, ejusmodi Martyrologia, calendaria, seu tabulas Ecclesiasticas, quibus singulorum Martyrum natales dies fasti, conscripti habentur, appellari à veteribus Fa-Tertulios. Tertullianus lib. de corona militis cap.

13. *Habes tuos tensus, tuos fastos, nihil tibi cum gaudiis facili.* Etenim ut gentilibus erant celebritates suorum festorum, quos fastos nuncupabant, Christianis sic erant Calendaria sua, quæ fasti vocabantur; & in his licitum erat Agapem celebrare, & convivium sobrium administrare, quod *sacrum epulum natalijum* appellatur à Sancto Nazian. in carmine de vita differentiis. Lege Theodoretum de Evangel. verita. cognit. lib. 8. Baronium relatum, & nostrum Cerdam in adver. fac. cap. 133. Quartò obser-vandum, quo haec fine præfet Ecclesia. Ostendit Sanctus Laurentius Justin. lib. de *Quorūsum Martyrologio.* *Specient. S. Justin.* contemptu mundi cap. 18. In Ecclesia quotidie Martyrum Sanctorum recitatur agones, quatenus ipsorum animati exemplis scutum arripiamus fidei, gladium sumamus spiritus, & spes galea, ac patientia lorica proteeti mulieris hostibus terga vertamus, quin potius viriliter reluctemur. Quò revoces ea, quæ in Proludio hujus operis diximus cap. 12. ubi de commodis, quæ in enarrandis Martyrum gloriis emergunt. Imò que scripsimus ibidem cap. 5. ubi statuimus exoptari nimis opere à Martyribus nostra de ipsorum gloriis scripta, & quare.

1719 Denique alias prætermis, observo, hanc Martyrologii recitationem in SS. Marti-
nus. *Illiustre misericordia.* gratiam, ita esse Deo grata, & suis athletis gloriosam, ut eam Deus ipse miraculis consignaverit. Unum referam, cuius meminit noster Antonius de Balinghem in Kalendario pererudit Sanctissimæ Virginis in appendice ad 4. Augufti, ex Annalibus Poloniæ. Sic ille: *Porro illud notandum, quod dum fratres Prædicatores Sandomiriae in Polonia canerent antiphonam, Salve Regina Martyres sunt affecti: supervenientes enim Scytha sevissimi, dum matri misericordia hoc canticum occidunt, eos trucidarunt. Erant autem numer. 39. quorum martyrium miraculosè in Martyrologio pridiè est inventum. Res admiranda. Nocte enim antecedente eam cladem, dum Tyro indiculum Martyrologii ad diem sequensem pronunciare incipit, mox autem litteris novos, & insolentes charakteres exaratos videt hunc in modum.* Sandomiriae pax 39. Martyrum. Legeret, an taceret dubitabat. Timore tamen abjecto, voce cigne recitavit aureum edictum. *Quod dum cernunt fratres & Prior, aureæ illæ litteræ cum nois Sandomiriae inter manus legentum sensim evantere.* Inde vero collegerunt Deum sibi parare martyrii coronam, ad quam se compararunt.

C A P.

Coneurus ad martyrum epulchra, & templis.

Pontius Diac.

Baron.

Molanus.

Gregorius XIII.
Quanta Romanorum Martyrologii auctoritas.

Honor illius ad Martyres præseritatem.

C A P. XX.

Honores Martyrum judicantium, & regnatum cum Christo in celo potestas apud Deum.

1720 **I**N primis ad Martyrum honores spe-
ctat, quod ipsi erunt præcipuo quodam jure cum Christo. Judices constitueri in æterno tribunali, ac divino consistorio, non jurisdictionis participatione (hoc enim Christi jura minueret) sed honoraria concessione, & suffragatione, ut rectè explicat noster Raynaudus in suo opere de martyrio per pestem parte 4. cap. 6. fol. 622. cum nostro Suario to. 2. 3. part. d. 56. sect. 4. & Thys. Thys lib. de apparito. Christi ad judic. cap. 13. à nu. 39. & cum Scholasticis communiter in 4. dist. 47. Hac itaque concessione, & suffragatione ferendam auctoritate Christi sententiam unâ cum ipso Martyres concipient, ut assessores ad supremi Judicis veluti consilium in causa disceptanda adhibiti, & ut passim loquimur, voce consultiva, pontientes, & judicis dignatione assumpti, ut unam ferant sententiam, ac suo veluti suffragio comprobent. Atqui tanquam specialis honor promittitur Apostolis, virisque Apostolicis judicaria functio, propterea quod sua omnia reliquerint, & Christi vitam perfecta imitatione expresserint. Nonne haec in martyribus præcipue resplendent, qui terrenis omnibus despiciunt, Christo sunt perfectissimè configurati per societatem non vi-tæ solum, sed & passionum, & exceptæ re ipsa mortis? Martyres ergo præcipuo jure erunt in judicio Illustrissimi cum Christo Judices, Tyrannis, infidelibus, & desideribus Christianis objicientes (ut confundantur, & pereant) in corporibus suis egredia fortitudinis, & magnanimitatis monimenta, & vulnera nempe supra solem, & lunam, & stellas resplendentia.

1721 Probatur haec martyrum judicaria potestas non communibus solum testimonis, quibus & Apostoli & Apostolici viri constituantur Judices in extremo judicio; videlicet Matth. 19. 27. Lucas 22. 29. & 1. ad Corint. 6. 2. sed specialibus pro hoc Martyrum honore, ac dignitate. Nam Sap. 3. 7. dicitur: *Fulgebunt justi, & tanquam scintillæ in arundineto discurrent; judicabunt nationes, & dominabuntur populis, & regnabit Dominus illorum in perpetuum.* Ubi planè de Martyribus in statu glorificationis sermo est Litterarius, uti volunt plures Ecclesiæ Patres, & Interpretes relati à Cervantes ibi Theoria 1. fol. 196. & expendenti ipsum contextum clarebit. Unum audi Cypriani Martym Epist. 8. ad Sergium, Rotgatianum, & cæteros Confessores in carcere constitutos: *Judicabunt nationes, &c.* Quando ergo judicatores vos, & regnatores cum Christo Domino cogitatis, & exultetis, necesse est, & futurorum gaudio præsentia supplicia calcetis. Similiter lib. de exhortat. Martyr. cap. 12. & lib. de laude martyrii num. 25. Cui consonat Tertullianus lib. ad Martyres cap. 2. alludens ad hoc sapien-tiae testimonium: *Judex expectatur de judicibus ipsis judicaturi.*

1722 Ad rem quoque spectat illud Jobi P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.

36. 6. *Deus non salvat impios, & judicium.* Job 36. 6.

pauperibus tribuit. Pro pauperibus, est Hebraicè ganin, id est, afflictis, divexatis, vo-ciferantibus præ dolore. Quod est Martyrum proprium in fidei causa; quibus ob tormentorum acerbitudinem, quæ pro Christo subi-
re, judicij solium à Deo tribuitur, ut con-demnet, & puniant divites, ac potentes Tyrannos oppresores. Subtexit Jobus: *Non auferat à iusto oculos suos, & Reger in silio collocat in perpetuum, & illuc exiguntur.* Ubi Sanctus Gregorius sapienter explicat quod S. Greg. spectent Dei oculi: *Abstulisse à iusto oculos suos fortasse Dominus creditur, quia injus-
tum crudelitatis hic sine vindicta laceran-
tur, sed famulos suos nunc magis respicit, nam jam prævidet quid eis misericorditer recom-penseret.* Ideo eosdem iustos divexatos in folio collocat judicario, & Reges creat, uti Christi assessores in judicio. LXX. proinde vertunt: *In perpetuum sedere eos facit in vi-
ctoria.* Nicetas; *Tandem tropheis nobilita-
tos amplificat.* Is enim est martyri exitus felicissimus, ut ante lapſa cruciamenta, & ærum-nas, Tyrannosque ipsos vincant, & triumphent, judicium in mundi meta de illis ferentes.

1723 Statui suprà cap. 3. viginti quatuor seniores Apocalypticos, & stigmatici Agni stipitares, & socios, esse Ecclesiæ Martyres sanctissimos æternæ gloriae splendoribus perfusos. Illud unum hic observo; his senioribus (dum Summi Imperatoris Christi thronus describitur) parari totidem sedilia, ut eos excipiant: *Et in circuitu sedis viginti Apo. 4. quatuor sedilia, & super thronos viginti qua-
tuor seniores sedentes.* Quid hoc? & quorūsum Martyribus parantur Throni? Nonne throni sedentes sunt judicantium? Itane in conspectu Agni maestati, & judicantis ipsi etiam maestati judicabunt; & cum Christo in judicio concessio tribuetur? Hoc planè ea visione portendi reor, cujus apertissimo intuito ad illud Itaæ vaticinum cap. 24: ubi de Iisai. 24. extimo hominum judicio, de bonorum exultatione, & plausu, majorumque supplicio æterno sermo est; concludit v. 23. *Et erubescet Luna, & confundetur Sol, cum regna-
rit Dominus exercitum in monte Sion, & in Jerusalēm, & in conspectu senum suorum fuerit glorificatus.* Certe seniores appellant Joannes, Iisaias vocat senes, in quorum conspectu regnaturus Christus est, suamque gloriā manifestatus, magnis cœli luminariis obscuratis præ gloria Christi, & Martyrum suorum, quos socios sibi ad judicandum adhibebit. Nisi arrideat magis, in Solis, & Lunæ rubore, & confusione accipe-re cum Chaldaeo cultores Solis, & Lunæ, ido-Chalda: lolatras tyrannos: qui judicantibus Martyribus erubescunt, & confundentur pro delictorum modo.

1724 Honores à Deo exhibendi Martyri. Honores à Deo exhibi-
tibus & Martyribus in. ryibus in celo. Quando ergo judicatores vos, & regnatores cum Christo Domino cogitatis, & exultetis, necesse est, & futurorum gaudio præsentia supplicia calcetis. Similiter lib. de exhortat. Martyr. cap. 12. & lib. de laude martyrii num. 25. Cui consonat Tertullianus lib. ad Martyres cap. 2. alludens ad hoc sapien-tiae testimonium: *Judex expectatur de judicibus ipsis judicaturi.*

1725 Ad rem quoque spectat illud Jobi P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.

T t 3 quem-

498 Lib. VI. De Marty. Præmio

quempiam, hominem purum, aut Angelum, Christum ipsum suorum laudum præconem habebunt. *Magnus laudator, & vehementer ambienda laudatio.* Quod eis terrenos honores? Aiebat S. Berna. ser. 5. in Festo omnium Sanctorum. Et Sanctus Cyprianus lib. de laud. martyrii premens hæc Christi verba, sic Martyres designatos ad constantiam, & cruciatum despectionem invitati: *Et ut de ceteris taceam, hoc nos utique magis debet hortari, quid confessio vocis unius Christi perpetua confessione vocis servetur, sicut scriptum est: qui me confessus fuerit, &c.* Certè hæc honorifica Christi confessio ex pendenda est eo modo, quo Sanctus Chrysostomus orat. 4. de valetudine adversa, inducit productum à Christo pium hominem in medium Angelorum, hominumque theatrum: *Quod si hic tanta laudes sunt, cogita quantas illic coronas feres, cum praesertim Angelis, & Archangelis Christus transiens manus te apprehensum in medium theatrum illud producit, & omnibus audientibus dicet: hic mei causa hæc, & illa sustinuit; &c.* Hæc opera Sanctis Martyribus pro Christo edita Deus ipse repræsentabit per universam æternitatem æternis tabulis consignata, in modo quod sui ipsius manibus exarata, in amplissimo illo triumphantis Ecclesiæ coru; quomodo Prudentius cecinit in Hymno de Sancto Romano Martyre. Vide me in Proludio cap. 11.

1725 Denique inter summos honores, quos suis repedit Martyribus Deus, numerat nescio quis nuperus scriptor, aliud præterea, quem refutat nervosè nosfer Raynaldus de Martyrio per pestem part. 4. cap. 6. fol. 622. Existimabat ille, eam fore apud Deum Sanctorum Martyrum gloriam, ut facultatem sint habituri eximendi è damnatorum numero, seu commutandi hæcos in oves illos, pro quibus preces suas, & merita interposuerint. Quod probare sibi videtur verbis Prudentii in fine passionis S. Fructuosi, & sociorum hymno 6. Peristephanon, & hymno 9. de Sancto Romano; necnon Fortunati testimonio lib. 4. de Sancto Martino. Cæterum fide est certum, quod nemo per damnationem in judicio particulari factam additus inferno, & ad finistram locandus in die Judicij universalis, inde unquam sit eripendus, aut ullius Martyris, alteriusve sancti meritis, & precibus transmutandus ad dexteram. Videndi qui de æternitate supplicii damnatorum plenè disputant, Lessius lib. 13. de div. perfec. cap. 25. & Salas 1. 2. tract. 13. dis. 15. sec. 3. Ad Prudentii, & Fortunati testimonio dicendum, illud solum intendere, & exigere, ut Sancti Martyres priusquam hinc abeamus digrentur nos tales precibus suis reddere, quibus Deus misereri in æternum possit; quod est locum nobis dextrum impetrare in die Judicij. Neque unquam Sancti Martyres, aliique Beati preces suas, & merita interponunt pro iis, quos vident irrevocabiliter cecidisse, & æternis suppliciis iusta Dei sententia, quam perspicunt, fuisse addictos.

1726 Plurimum tamen valere apud Deum Martyrum merita, & suffragia, ut placeat Deo nobis gratiam concedere, sic exigendi vitam præsentem, ut in die Judicij mereamur esse ex numero eorum, qui ab extrema,

S. Bern.
S. Cyp.

S. Chrys.

Pruden.

Pruden.

P. Lessius.
P. Sala.

Quantum
apud Deum
valeant
Martyrum
merita, &
suffragia.

& æterna clade liberi evadent; certissimum est. Exod. 26. 7. jubet Deus fieri *Saga Exo. 26. 7.* cılıcina undecim ad operiendum testum tabernaculi. Deinde v. 14. fieri jubet operimentum aliud testum de pellibus arietum rubricatis. Quorū hæc argutè quærit Sanctus Augustinus to. 4. lib. 2. quæstionum super Exo. cap. 108. Responder egregie: *Quæ capillacia vela sunt, id est cılıcina, undecim dicuntur esse: in peccatis quippe, transgressio verò undenario numero significatur, quoniam transgreditur denarium, id est legem.* Ut autem peccatorum sit remissio per Martyrum merita, & preces, vult Deus ut saga illa cılıcina pellibus arietum rubricatis, seu purpureis Martyres ipsos portentibus cooperiantur: ut enim Rex cantor Psal. 31. Ps. 31. Beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum iæla sunt peccata. Sic Augustinus *s. Augus.* præclarè: Deinde jubet ea vela cooperiri pellibus arietinis rubricatis. Aries autem rubricatus cui non occurrit Christus passione cruens? Significantur his etiam Martyres sancti, quorum orationibus propitiatur Deus peccatis populi sui. Quid pro Martyrum meritis, & suffragiis luculentius? Deprecaturus Deum pro omnibus mundi nationibus summus Hebræorum Pontifex vestem, sibi indebat hyacinthinam, è cuius limbo dependebat septuaginta tintinnabula aurea, & totidem malogranata. Exo. 28. 33. Deo *Exo. 28. 33.* sum verò ad pedes ejusdem tunice per circuitum, quasi mala punica facies ex hyacintho, & purpura, & coco bis tintio, mixtis in medio tintinnabulis. LXX. Interpretes putant cytinos esse, seu malogranatorum flores sanguineum colorem perfectè referentes, qui ex illa fimbria dependebant: *Facies in margine tunice quasi florantis mali punici mala punica.* Sic Pontifex cum sacrificaret, pro cuncta creatura voce, & habitu precabatur, ut Sanct. Hieron. loquitur Epis. 128. Sed quid quæso est, quid preces fusurus pro creaturis, tunicam indueret è cuius fimbria malogranata, & cytini dependent? Certè ut grata esset Deo Pontificis oratio, & ejus preces magni apud Deum meriti; dum Christianas Ecclesias sanguine complurium Martyrum tingendas; vel potius dum Martyres ipsos cytinis, seu malogranatis adumbratos, Deo ab illo objiciebantur. Est enim Patrum mens generofos Christi athletas martyrii rubore decoratos designari bellissimè cytinis, seu malogranatis. Unde ut Martyrum merita obiceret Deo, & precum tintinnabula dulciter divinis auribus resonarent, quid aptius, quam ut Pontifex pulchrum eorum typum gestaret? Hinc Sanctus Gregorius Nazianzenus *s. Naza.* orat. 3. ad Gregor. Epis. Nyssenum, Martyres appellat *Divinitatis consequendæ mediatores:* quod Nicetas exponit, sic me-Nicetas, diatores esse: dum partim populum hortantur, ut mentes subvebant, ac divinitatem consequantur; partim etiam Deum rogant, atque obsecrant, ut se se demittat, ipsissime operem ferat. Lege Sandum Valerianum homil. 15. de bono martyrii; & expende hæc Chrysostomi verba to. 3. ser. in Juventinum, & Maximum Martyres, monentis, ut Martyres sœpe invisamus, tumulos adornemus, magna fide reliquias eorum contingamus: *Etenim sicut milites vulnera, qua in præliis*

s. Augus.

In via, & in Patria. Cap. XXI. 499

sibi inficta regi monstrantes fiderenter loquuntur; ita & illi in manibus absita capita gestantes, & in medium afferentes, quæque voluerint apud regem cælorum impetrare possunt.

C A P. XXX I.

De honoraria Crucis erectione in locis, ubi perpessi, vel tumulati Martyres sunt.

1727 *C*ruce divinissima, quasi regio signum, hoc nostrum opus obsignare nitor; dum eximios honores è Cruce ipsa in Martyrum Ecclesiam redundantes expendo. A Cruce enim omnis Martyris Christi honor, & gloria, ut Paulus loquitur ad Hebr. 2. 9. *Videmus Iesum, propter passionem mortis, gloria, & honore coronatum.* Ubi Chrysostomus homil. 4. *Ostendit quod cum sit honor, & gloria.* Crux etiam similiter extat Martyrum cæterorum honor, & gloria. Idecō erecta sœpe crucis trophyæ in locis, ubi Martyres sunt perpessi, & saepius supra illorum sepulchra; ut eruditè probat noster Gretserus lib. 2. de Cruce cap. 15. Hunc igitur morem illustrare aggredior uno, vel altero capite ex Scripturis sacris, & Partibus. Atque in primis

1728 Sic magnus prædictus Vates satis ad rem nostram opportunè: *Dabo clavem David super humerum ejus, &c.* Et figam illum paxillum in loco fidelis. Et erit in solium gloria domus Patris ejus. Et suspendent super eum omnem gloriam domus Patris ejus; vasorum diversa genera, omne vas parvulum à vasis craterarum usque ad omne vas musicorum. In primis ex communi Patrum mente de Christo Domino sermo est litterarius, de ejus cruce, & crucis fructibus: *Clavis super humerum ejus crux est, justa illud, quod in alio loco scribitur: cuius principatus super humerum ejus.* Verba sunt Hieronymi, cui multi alli consonant. Unde ad crucifixum Jesum referenda jure merito erunt illa: *Et figam illum paxillum in loco fidelis:* Pro loco fidelis Hebraicè est neeman, id est, veraci, firmo, stabili, indeficiente: à verbo aman, quod est credere, fidelem esse, stabilem permanere: inde emun, id est, fides, credulitas, stabilitas, firmitudo. Atqui locus fidelis, firmus, stabili, verax, indeficiente mihi est ille, in quo fidei Martyres strenue decertarunt usque ad sanguinis, & vitæ effusionem pro fide orthodoxa propaganda, fideles Deo suo perstantes. A qua interpretatione non abest S. Hieron. dum explicat: *Figam illum paxillum in loco fidelis,* ubi convenitus fidelium est; unde & credentes in Christo fideles appellantur. Porro in hujus fidelitatis argumentum, qua tantopere excelluere Martyres, crucis erigendas prædicunt Isaías in perpeccitionis loco, aut ubi sacræ eorum exuviae reconduntur: *Et figam illum paxillum in loco fidelis.* Vetus translatio Hispana Ferrariensis legebatur: *é bincarlo è como esaca en lugar firme.* Alia verò Cypriani de Valera, *e bincarlo e como clavo en lugar firme.* Adeò firmiter fixa Martyrum animis, & corporibus crux Christi est, ut nec multa tormentorum vi potuerit eradicator, nec ipse ab illa dimoveri. Unde Martyrum vox

s. Hiero.

Locis fidelibus, & stabiliis ubi Martyres strenue decertarunt, s. Hier.

Cruix firmata fixa Martyrum animis. Tertul.

illa est apud Tertullian. in Apologe. cap. 30. *Nos ad Deum expansos (in Crucis speciem) Ungulæ fodiant crucis suspendant, ignes lambant, gladiis guttura detruncent, bestia insulant, paratus est ad omne supplicium ipse habitus orantis Christiani.* Quid mirum dicatur, crux, tanquam paxillus, seu clavus, infixa in locis, ubi Martyres mortem oppetiunt. Hic fidelis locus, tutus, firmus, a fidilitate, stabilitate, & firmitudine Martyrum, qua nulla major.

1729 Explicat deinde Vates quorsum haec paxilli, seu clavi infixio. Inprimis: *Et erit in solium gloria domus Patris ejus.* Quasi eo *Crucis solium gloria domus Patris ejus.* specter illa crucis erectio, ut reddatur nobilissimus, & splendidissimus locus, in quo Martyres carnificinam subiere, ipsique proinde nobilitentur, & illustrentur regio, ac pontificio Crucis solio. Recte in loco fidelis, firmo, & stabili excelsum Crucis solium ergo oportebat, quandoquidem solium quasi solidum dicatur à soliditate, quam præ se fert locus Martyribus ad supplicia datus. Quod referas solium excelsum, & elevatum apud Isaiam 6. & Seraphinos cruciformiter extensus, qui generofos Ecclesias Martyres de-Isai. 6. signabant, ut statui lib. 3. par 2. cap. 18. solium enim illud excelsum, crux Christi est (ut S. Hieron. sentit) suo fangine rubens, quasi purpureo peristromate: solium s. Hiero. quidem elevatum in Martyrum honorem: ideo ea, quæ sub ipso erant replebant templum: Hebraicè; & fimbria ejus replebant templum. LXX. & plena domus gloria ejus. Ad hujus soli splendorem spectant etiam ipsa Martyrum corpora pro Christo detruncata, & dilacerata, fususque affatim crux, quæ sint ad instar purpurei paludamenti. Ubi historiam expoendo 4. Reg. 9. 13. Festinavementum. runt, & unusquisque tollens pallium suum 4. Reg. 9. posuerunt sub pedibus ejus (Jehu Regis) in 13. similitudinem tribunalis, & cecinerunt tuba, atque dixerunt, regnavit Jehu. Fuit plane honor magnus subiecisse alterius pedibus vestimenta, quæ honori sunt, atque ornamento maximo Matth. 21. 8. Hoc factum ait facer textus in Ramoth Galaad, non absque arcane mysterio, & aliquali intuito ad nostros Martyres, & locum martyrii. Nam Ramoth latine est excelsa, vel sublimis, aut etiam lapides pretiosi elevati Job 28. 18. in modo interpretari solet videns mortem, vel intuitus mortis. Et Galaad (ut saepè diximus) idem est, atque acervus testimonii, seu martyrii. Is est locus, ubi Martyres passi, excelsus, sublimis cum pretiosorum lapidum elevationibus, seu altitudinibus, crucibus videlicet, ut infra dicemus. Ibi videntes Christi mortem pugiles fortissimi, uti testes fidelissimi testimonium perhibuerunt opere, & sermone, sanguinem fundendo, vitam profundendo: ipsaque corpora excarnificata ad crucis, & crucifixi solium prostrando; cecinentes tuba, atque dicentes, regnavit Jesus. Lege quæ diximus lib. 3. part. 2. cap. 20. ad illa verba Cant. 3. Ascensum purpureum.

1730 Secundò subtextit Ieray, crucis erigi, ut ab illis firmiter suspenderet omnis gloria Ecclesiæ Christianæ: *Suspendent super eum Ecclesiæ gloriam domus Patris ejus.* Porro via est Mart. 22. præcipua Ecclesiæ gloria est Martyrum testimonium, passio, mors, triumphus; à monium passio, mors.

Tt 4

Can. 3. qui